

BIT GENERACIJA: ONI SU BILI HIPSTERI, A NE BITNICI

Drugi svetski rat završio se eksplozijom atomske bombe i uveo u Hladni rat između Sjedinjenih Država i Sovjetskog Saveza. U trenucima sve rasprostranjenijeg straha od komunizma, Džozef Makarti je kročio na svetsku pozornicu u ulozi „Velikog Inkvizitora“ za Odbor Predstavničkog doma za antiameričke aktivnosti. Amerikanci su želeli da nastave da žive onakvim životom kakvim su živeli pre rata, uživajući u blagodetima sigurnih radnih mesta, srećnih brakova, uglednih porodica, pošteno zarađenih penzija i širokog asortimana potrošačke robe. Vladala je atmosfera prepuna očekivanja da se mlada generacija školuje, zaposli, živi moralnim životom, venča i ima decu, a potom da preuzme baklju prepakovanog života od svojih roditelja i preda je svom potomstvu. Konformizam je bio bezbedan i predstavljao zapravo uslov establišmenta za to šta znači biti dobar građanin. Neki ljudi su, međutim, imali osećaj da su bezbednost i sigurnost bile fasada koja se svakog časa može srušiti. Većina Amerikanaca se trudila da ne razmišlja o sopstvenoj ranjivosti iako je svet i dalje posrtao od naknadnih potresa zbog šest miliona Jevreja ubijenih u gasnim komorama Trećeg rajha, silovanja Evrope i posledica nuklearnih bombi, poznatih po imenima „Dečaćić“ i „Debeljko“ koje su usmratile stotine hiljada Japanaca.

Iz ovog tihog „eskapiste“ društva iznikla je grupa nekonformista-hipstera – koji su odbacili ono što su smatrali neautentičnim, prepakovanim načinom života. Oni su odlučili da tragaju za duhovnim smislom u životu umesto da se pvedu za američkim novootkrivenim idealom obilja i potragom za ispunjenjem materijalističkih ciljeva. Njihov životni stil bio je skandalozan za konzervativce koji su ih nazvali radikalnim, opasnim i skitnicama. Mnogi pripadnici starije generacije koji su prošli kroz period Depresije nisu mogli da razumeju mlade ljude koji nisu želeli da rade, posebno u okolnostima koje su im pružale brojne prilike za dobro plaćene poslove. Oni koji su odrasli boreći se za goli opstanak nisu mogli da shvate otpadništvo ovih radikala i njihovo odbacivanje novog obilja dostupnog u Americi. Ovi radikali bili su bit generacija.

Bit pokret je bio trijumf i tragedija. Njegovi lideri su doživeli trijumf zbog svog doprinosa američkoj kulturi i semena nekonformizma koji su posejali. Ubrzo nakon toga, tokom šezdesetih godina, druga generacija će požnjati plodove sa njihovih polja i protestovati protiv društvene nepravde i rata. Svejedno da li iz neznanja ili namerno, tragedija se sastojala u tome što mediji nisu shvatili niti pravilno predstavili pripadnike bit pokreta. Nastojeći da objasne suštinsku ideju predstavnika bit pokreta, mediji su sve potpuno pogrešno razumeli i predstavili. Umesto toga, mediji su širili pojednostavljene, neprecizne stereotip koji je zamaglio suštinsku poruku umetnika bit pokreta o povratku ljudske zajednice duhovnosti i autentičnosti. Mediji su preobrazili pripadnike bit pokreta u crtane likove nazvavši

ih bitnicima. Ovi bitnici su postali roba, a njihova slika koristila se za reklame kafeterija, noćnih klubova i promovisanje novina, ploča, odeće i drugih aksesoara. Ironično, oglašivači su ih prodavali pozerima koji su pretenciozno pokušavali da oponašaju život bitnika. Na taj način je stara garda pripadnika bit pokreta postepeno zamenjena pozerskim tinejdžerima. Bitnici su postali maloletnički modni trend, što se na kraju iskristalisalo u prvobitni alarm establišmenta povodom epidemijskog nasilja i maloletničke delinkvencije.

Ova studija je primer toga kako uticaj i značenje društvenog pokreta poput bit generacije mogu da ostanu neshvaćeni sve dok ne prođe dugi niz godina. Ovaj esej će ilustrirati načine na koje su istoričari i drugi shvatali prvobitna obeležja bit pokreta tokom i nakon (od otprilike 1957. godine do ranih 1960-ih) njegovog perioda kulminacije, kada je on počeo da slabi i potom iščezao.

Početak

Godine 1944, Alen Ginzberg upoznao je Džeka Keruaka na Univerzitetu Kolumbija gde su inače važili za izgnanike. Ginzberg je privremeno bio suspendovan usled disciplinskog postupka, a Keruak je odustao. Na kraju su bili predstavljeni Vilijamu Barouzu koji je živio u Grinič Vilidžu. Barouz je diplomirao na Harvardu i bio je nekoliko godina stariji. Razmišljao je o studijama na medicinskom fakultetu u Beču, ali to nikada nije sproveo u delo. Njegova porodica, koja je posedovala Barouz korporaciju, bila je bogata, s obzirom na to da je stekla bogatstvo proizvodeći računске mašine. Barouz je živio od naknade starateljskog fonda i nije morao da radi, ali se bavio neobičnim poslovima kako bi stekao životno iskustvo za svoje pisanje. Ginzberg i Keruak su potekli iz srednje društvene klase. Ovi muškarci, možda najpoznatija imena predstojećeg pokreta, bili su prvi predstavnici bit generacije.

Upravo su oni tokom preostalog razdoblja 1940-ih istraživali Vilidž, pisali poeziju i romane, razgovarali o filozofiji i duboko razmišljali o smislu života. Upoznali su ostale pisce, postali ljubitelji džeza, eksperimentisali s drogama, obično s marihuanom i bensedinima, ponekad s heroinom; postali su boemi s bogatim istorijatom seksualnih osvajanja i bez stalnog zaposlenja i u stalnoj potrazi za duhovnim prosvetljenjem putem budizma. Predstavnici bita su duboko uvažavali ljude koji su važili za čudake i koji su bili izvan mejnstrima i smatrali ih inovatorima. Tokom ovog perioda, Keruak i njegov prijatelj, Nil Kesidi, otišli su na putovanje koje će postati osnova Keruakove prosvetljujuće knjige *Na putu* (*On The Road*).

Spoznaja

Ranih pedesetih godina, Ginzber i Keruak su napustili Vilidž u Njujorku i uputili se u San Francisko. U to vreme, San Francisko je bio centar avangardne poetske renesanse, a taj status je stekao od 1940-ih (na čelu s Kenetom Reksrotom). Bio je to pravi raj za umetnike i pisce, a uskoro će postati čuvena bit enklava. Na dan 13. oktobra 1955, Ginzberg je održao svoje čuveno revolucionarno čitanje poeme *Urlik* (*Howl*) u Šestoj galeriji, oronuloj eksperimentalnoj umetničkoj galeriji u crnačkom predgrađu San Franciska. Godine 1957, objavljena su dela *Urlik* i *Na putu*. U maju 1957, policija San Franciska je upala u knjižare i konfiskovala primerke dela *Urlik*, kao i druge knjige koje je smatrala opscenima. Lorens Ferlingeti, vlasnik

knjižare *City Lights*, bio je uhapšen pod optužbom da je u svojoj knjižari prodavao ove knjige. Njegovo suđenje je okončano kao slučaj koji je označio prekretnicu za američku književnu istoriju kada je sudija V. Dž. Klejton Horn proglasio da *Urlik* nije opsceno delo i izjavio: „...Autor treba da bude realan kada obrađuje svoju temu i dopušteno mu je da svoje misli i ideje izrazi sopstvenim rečima.“¹⁷ Publicitet suđenja pobudio je interesovanje medija, koji su potom emitovali emisiju skrenuvši na taj način pažnju na fenomen bita čitavo mejnstrim javnosti.¹⁸

Jedna od prvih stvari koje su ljudi želeli da saznaju bilo je šta znači „bit“. Keruak je prvi put upotrebio reč „bit“ 1948, ali je ona prvobitno imala negativnu konotaciju zato što je to bila reč slenga sa istorijatom asocijacije na kulturu droge. Džez muzičari su takođe upotreбили tu reč nakon Drugog svetskog rata, u značenju „siromašan“ ili „iscrpljen“. Keruak ju je preosmislio tako da obuhvati duhovnost opisujući sve one koji ne pristaju na dominantan trend materijalizma i lične ambicije.¹⁹ Pripadnici bit generacije su koristili druge žargonske reči koje su upotrebljavali džez muzičari, a koje su mogle imati nekoliko značenja u zavisnosti od menjanja glasa ili govora tela. Njihov jezik, filozofija, način života i odevanja izdvojio ih je od mejnstrima, pa su oni izgovarali „hip“, a konformisti „skver“. Upućujući na sebe kao na „hipstere“, ljudi nisu razumeli šta ta reč znači.

Tokom 1957, Norman Majler, pisac koji je saosećao sa pripadnicima bit generacije i osećao blisku povezanost sa drugim piscima alijenistima, napisao je članak pod nazivom „Beli crnac“ („The White Negro“).²⁰ Ovaj članak je opisao prve hipstere kao marginalizovane Afroamerikance koji su obično bili džez muzičari, često živeli kao boemi i ponekad bili poznati po nasilnom ponašanju. Bili su promiskuitetni, pušili su marihuanu i govorili svojim jezikom. Ovi crni hipsteri živeli su u stalnom strahu od hapšenja ili nagle smrti, obično od ruke rasista. Majler objašnjava kako su bit pesnici pokušali da oponašaju taj neopterećen, slobodan način života, „duh“ i stav crnih džez muzičara 1930-ih i 1940-ih. Crnci su generalno ostavljali utisak da žive autentičnijim životom u svom suočavanju sa nestabilnom situacijom i stalnom opasnošću da postanu žrtve nameštaljke, da ih strpaju u zatvor ili da ih ubiju rasisti. Ovo je bila paralela haotičnom svetu u kakvom su pripadnici bit generacije imali osećaj da žive. Oni su živeli u strahu od iznenadne smrti od bombe, ili još gore, sporog odumiranja putem konformizma. To je pokrenulo njihovu potragu za što bogatijim iskustvima koje im život može pružiti o kojima su potom pisali. Na taj način su pripadnici bit generacije, oponašajući crne hipstere, zapravo postali njihova bela verzija, ili „beli crnci“.

Književni kritičar Herbert Gold (u svom rukopisu za *Plejboj* u februaru 1958) objasnio je nasilnost hipstera koje je Majler spomenuo, ali ih je dodatno opisao kao siledžije na motoklima, boeme i zavisnike od droge koji se ne osećaju odgovornim ni pred kim, ni pred svojim ženama, decom niti politički. Pisac Džon Klelon Holms je shvatio hipstere kao manje

¹⁷ Milton Viorst, *Fire In the Streets: America in the 1960s* (New York: Simon & Schuster, 1979), str. 85.

¹⁸ Allen J. Matusow, *The Unraveling of America: A History of Liberalism in the 1960s* (New York: Harper & Row Publishers, 1984), str. 283. „Za deset godina, delo *Urlik* se prodalo u 100 000 primeraka, što ga je učinilo možda najpopularnijom ozbiljnom poemom veka.“

¹⁹ Dejvid Halberstam, *The Fifties*, (New York: Villard Books, 1993), str. 301.

²⁰ Norman Mejler, „The White Negro: Superficial Reflections on the Hipster“, *Dissent*, 1957.

nasilne ličnosti, više produhovljene i pozitivne individualnosti.²¹ Daglas T. Miler i Merion Novak su izjavili da je srednja klasa zabrinuta da će pripadnici bit generacije pokrenuti talas nekontrolisanog nasilja, maloletničku delinkvenciju i pobunu.²² Keruak se suprotstavio opisima koji su hipstere predstavljali kao negativne i nasilne potvrđujući da su predstavnici bit generacije mistici posvećeni duhovnom traganju, i da nemaju ništa zajedničko s maloletničkom delinkvencijom koju je smatrao grešnom i indiferentnom.

Veća kontroverza oko predstavnika bit generacije krajem 1950-ih podigla se kada je širi krug ljudi počeo da čita njihova dela i pesme. Miler i Merion su napisali: „Pripadnici bit generacije su uplašili establišment zato što su prava grupa dezertara; oni su bili humanitarci, atraktivni hedonisti, veoma nejasno levo krilo, i najviše od svega, popularni. To im je dalo opasnu moć.”²³

Godine 1959, Judžin Burdik napisao je da nije bilo takve pojave kao što je bit generacija budući da je hipstere činila mala grupa ljudi, i da je postojala mala verovatnoća da će njihova filozofija postati značajan pokret.²⁴ Burdik, po svemu sudeći, nije bio posebno impresioniran životnim stilom bit generacije i njihovim delima. Međutim, 2001. godine, En Čarters, Keruakov biograf, izjavila je da su stvaraoci bit pokreta smatrani pripadnicima druge generacije zato što su izvršili uticaj na hiljade čitalaca.²⁵ Čarters je bila inače veoma naklonjena predstavnicima bit generacije zato što je ne samo bila prisutna tokom tog pokreta, već je takođe bila izložena njegovom veoma snažnom uticaju. Postala je Keruakov biograf i provela s njim dugo vremena. Burdik je bio u pravu da se hipsterska filozofija i način života neće ukoreniti, ali će u narednim godinama, predstavnici bit generacije postati primeri onim ljudima koji žele da iskažu svoje nezadovoljstvo i želju za promenom.

Dejvid Halberstam, istoričar koji je pisao o 1950-im, posvetio je poglavlje bit generaciji u svom tekstu. Predstavio ih je na prilično objektivnan način, opisujući ih čak s notom naklonosti. Naglasio je kako su pripadnici bit generacije cenili one koji su bili drugačiji, pa čak i zatvorenike, zato što su ih smatrali oličenjem suštinske slobode od sistema.²⁶ Razmatrajući to uverenje danas, ono izgleda izuzetno naivno, zato što zatvorenici u današnjem sistemu ne uživaju taj status da su slobodni u odnosu na sistem, nego su uhvaćeni u njegovu zamku, klopku i eksploatisani upravo od strane tog sistema. Kako su se vremena promenila! Halberstam je takođe izjavio da su mnogi društveni kritičari tokom 1950-ih bili iziritirani generalno mirnim stavom „tije generacije“ i njihovim bezgraničnim apetitom za konzumerizmom. Nekim ljudima je konformizam jednostavno bio neugodan, ispitivali su svrhu života i brinuli da ljudi previše prijanjaju za materijalne stvari. Predstavnici bit ge-

²¹ Stephen Petrus, „Ramblings of Discontent: American Popular Culture and Its Response to the Beat Generation, 1957–1960”, *Studies in Popular Culture*, 1997.

²² Douglas T. Miller i Marion Nowak, *The Fifties: The Way We Really Were*, (Garden City: Doubleday & Company, Inc., 1977), str. 280–87.

²³ Miller i Nowak, *The Fifties*, str. 386.

²⁴ Eugene Burdick, „The Politics of the Beat Generation” (*The Western Political Quarterly*, sv. 12, br. 2. jun 1959), str. 553, 555.

²⁵ Ann Charters, *Beat Down to Your Soul: What Was the Beat Generation?* (New York: Penguin Books, 2001), str. XXXV.

²⁶ David Halberstam, *The Fifties* (New York: Villard Books, 1993), str. 300.

neracije su bili prvi koji su istupili i zauzeli stav, protestujući protiv konformizma i nedostatka društvene i kulturne svrhe srednje klase.

Alen Matusov, istoričar koji je pisao o 1960-im, osvrnuo se na predstavnike bit generacije kao preteče hipi pokreta. Izjavio je da stvaraoci bit generacije imaju devijantan ukus u književnosti, muzici, jeziku, drogama i religiji. Oni su bili otuđeni od američkog sistema vrednosti zato što su odbijali materijalizam, higijenu, seksualnu represiju i što su živeli u dobrovoljnom siromaštvu. Hipici su radili iste te stvari, ali su privukli još više pažnje.²⁷ Subverzivne aktivnosti pripadnika bit generacije čak su postale predmet ispitivanja i nadzora FBI. Na Republičkoj konvenciji 1960. godine, Dž. Edgar Huver nazvao je „bitnike“ jednom od tri pretnje po Sjedinjene Države. Druge dve su bile komunizam i jajoglavci, to jest, intelektualci.²⁸ Prema Mileru i Novaku, establišment je želeo da ugasi ovaj pokret i da to pokuša da izvede omalovažavajući ga i koristeći „Makartijevu“ taktiku.²⁹ Godine 1991, Hauard Protero je napisao članak u kojem je hvalio pripadnike bit generacije kao ne samo književne inovatore već i duhovne protestante na koje bi trebalo gledati kao na minorne likove u drami američke religije.³⁰

Ričard Hofštater, drugi istoričar, kritikovao je *bitnike* zbog njihovog kulta otuđenja i moralnog nihilizma. Iz njegove perspektive 1963. godine, on ih je nazvao adolescentima, romantičnim anarhistima s infantilnim poremećajem – simptomom aktuelne nelagodnosti u kulturi.³¹ On je takođe izjavio da su ovi stvaraoci napisali veoma mali broj dobrih knjiga. Hofštater izgleda ne pravi razliku između predstavnika bit generacije i *bitnika* – a ta razlika je zaista postojala. Čini se da je on pomešao prvobitne predstavnike bit generacije s bitnicima; međutim, pripadnici bit generacije su bili stariji i zreliji (rođeni između 1914. i sredine 1920-ih), i zapravo su nastojali da se distanciraju od adolescentnih imitatora koji su pokušavali samo da budu „u fazonu“ bitnika ranih 1960-ih. Pripadnici bit generacije su bili književnici. Bitnici su bili modni hir adolescenata.

Dejvid Mekrejnolds je napisao 1970. godine da je bit generacija bila prirodni izraz vremena, duboko ukorenjen u kaos američkog društva.³² Godine 1982, Marti Džezer je zapazio da je njihova pobuna bila izražena umetnošću, a ne politikom zbog represije Hladnog rata.³³ Džezer je takođe izjavio da su komentatori u to vreme omalovažavali pokret kao prolazni modni hir ili zastranjivanje sastavljen od izgnanika i neprilagođenih. On je isto tako prokomentarisao da je Norman Majler bio tek jedan od nekoliko njih koji su njihovo povlačenje od konformizma videli kao pozitivnu pobunu.³⁴ Teodor Rozak, autor dela *Kontrakultura (The Making of a Counterculture, 1969)*, bio je, međutim, razočaran time što pripadnici bit generacije nisu politički angažovani.

²⁷ Matusow, *The Unraveling of America*, str. 287.

²⁸ Steven Watson, *The Birth of the Beat Generation: Visionaries, Rebels, and Hipsters, 1944–1960* (New York: Pantheon Books, 1995), str. 260.

²⁹ Miller i Nowak, *The Fifties*, str. 386.

³⁰ Stephen Prothero, "On the Holy Road: The Beat Movement as Spiritual Protest" (*The Harvard Theological Review*, sv. 84, br. 2 april 1991), str. 208.

³¹ Richard Hofstadter, *Anti-intellectualism in American Life*, (New York: Alfred A. Knopf, 1963), str. 420, 422.

³² Marty Jezer, *The Dark Ages: Life in the United States 1945-1960* (Boston: South End Press, 1982), str. 253.

³³ Jezer. *The Dark Ages*, str. 259.

³⁴ Viorst, *Fire In the Streets*, str. 255.

Neki književni kritičari, poput Normana Podoreca³⁵ (zajedno s istoričarem, Hofštaterom) tvrdili su da su predstavnici bit generacije antiintelektualci i/ili da uopšte nisu intelektualci; međutim, to mišljenje previđa da su Keruak, Barouz i Ginzberg pohađali Harvard ili Univerzitet Kolumbija i da su studirali književnost. Podorec je izjavio da je primitivizam predstavnika bit generacije upotrebljen kao pokriće za antiintelektualizam tako ogorčen da učini da američka mržnja prema intelektualcima izgleda benigno.³⁶ Kada je Barouzova knjiga *Goli ručak* (*The Naked Lunch*) objavljena 1959, Norman Majler, dvostruki dobitnik Pulicerove i Nacionalne nagrade za književnost 1955, prokomentarisao je da je Barouz „jedini američki pisac koji je verovatno opsednut genijem“. *Rolingstoun* je hvalio Barouzovu restoriranu verziju dela *Goli ručak*. Od svih pisaca bit generacije, Vilijam S. Barouz je bio najopasniji... On je dvostruki agent anarhije, zakleti neprijatelj konformizma i svih sredstava kontrole...³⁷ U vreme njenog prvog izdanja, Podorec je izjavio da je *Goli ručak* „beskrajn roman koji će svakog izludeti“.³⁸ On je takođe imao omalovažavajuće komentare o knjizi *Na putu* (*On The Road*), iako se ona nalazila na listi bestselera nekoliko nedelja. Bio je kritičan prema Keruaku kao govorniku koji govori u ime mlade generacije a sam ima više od trideset godina.³⁹ Truman Kapote je izneo sarkastične opaske o stilu pisanja pisaca bit generacije kao nesređenim mislima koje izlaze iz pisaće mašine i nazivaju se književnošću. *Njujork tajms* je pisao da je Ginzberg bio kulturni heroj za studente univerziteta širom sveta i da su ga ponekad smatrali prorokom.

Marketing bitnika

Javnost je bila preplavljena člancima o stvaraocima bit generacije i njihovom stilu života u novinama i magazinima poput *Eskvajer*, *Lajf*, *Plejboj* i *Riders dajdžest* kasnih 50-ih. Termin „bitnik“ prvi je 1958. godine upotrebio Herb Kejn, novinar *San Fransisko kronikala*. Taj termin je trebalo da znači štetan, da priziva asocijaciju na „Sputnjik“, sovjetski satelit. Možda se Kajn nadao da će ga čitaoci povezati s američkim zakletim neprijateljem, Sovjetskim Savezom i komunizmom. Pol O'Nil je napisao članak za *Lajf* 1959, koji je obuhvatao fotografiju sa angažovanim modelima i osmišljenom scenom sa predmetima i nameštajem koja je opisivala sobu tipičnog neurednog bitnika, uključujući goli dušek, pisaću mašinu i bongo bubnjeve. Mnoge TV emisije su predstavljale likove bitnika i Holivud je tokom tog vreme-

³⁵ Charters, *Beat Down to Your Soul*, str. 488. Podorec je bio student na Univerzitetu Kolumbija tokom perioda kada su Keruak i Ginzberg bili tamo. Charters citira članak iz 1958, pod naslovom „The Know Nothing Bohemians“ u *Partisan Review*: „Očigledna je istina da primitivizam bit generacije služi pre svega kao pokriće za antiintelektualizam tako ogorčen da učini da mržnja prosečnog Amerikanca prema intelektualcima izgleda pozitivna. Keruak i njegovi prijatelji vole da razmišljaju o sebi kao o intelektualcima... ali to je samo forma novog govora.“

³⁶ Hostadter, *Anti-Intellectualism in American Life*, str. 421.

³⁷ William S. Burroughs, *The Naked Lunch: Restored Text*, izmenjeno izdanje James Grauerholz i Barry Miles, (Njujork: Grove Press, 2001). Oba komentara Normana Majlera i *Rolingstouna* navedena su na prvoj stranici knjige pre naslova.

³⁸ Charters, *Beat Down to Your Soul*, str. 481.

³⁹ Charters, *Beat Down to Your Soul*, str. 482.

na iskoristio to da snimi filmove zajedno s drugim niskobudžetnim naučno-fantastičnim i horor filmovima B-produkcije.

To je izgleda bio početak medijske dekonstrukcije predstavnika bit generacije, kada su ih zamenili s novom stereotipnom slikom bitnika, koja je postala opštepoznata i kao takva ostala do dan-danas. Likovi hipstera prikazani Marlonom Brandom i Džejsmom Dinom zamenjeni su likovima poput Mejnarda Dž. Krebsa, kojeg je igrao Bob Denver u televizijskoj komediji situacije *The Many Loves of Dobie Gillis* 1959–1963. *Med magazin* je čak objavio satiru o bitniku, pod nazivom „Wild Harry“. Deo konfuzije se sastojao u tome što su se likovi hipstera i bitnika preklapali u nekim oblastima. I jedni i drugi su slušali džez, pisali poeziju i nisu radili; pa ipak, stereotip bezopasnog, luckastog mladića koji nosi sandale, svira bongo bubnjeve i nosi bradicu zamenio je „opasnog“, muževnog, kul momka. Štampa ili nije uspela da razume ili je zaboravila da su pripadnici bit generacije bili ozbiljni, posvećeni pisci. Ginzberg se borio da razdvoji imidž umetnika bit generacije od ovih „kulturnih dezertera“.

Bitnici su i dalje smatrani kontrakulturom, ali su sada bili shvaćeni više kao benigni, adolescentni modni trend. Establišment je mogao da odahne, pa čak i da se smeje njihovim ludorijama. O'Nil je primetio da je s disidentstvom bitnika došlo do pojave trenda i da se „kulturni protest preobrazio u robu“.⁴⁰ Mnogi su pokušali da zarade od ovog novog modnog trenda i otišli toliko daleko da su prodavali odevne artikle u stilu bitnika. Jedan fotograf je postavio oglas da iznajmljuje bitnika. U atmosferi komercijalizacije, Keruaka je obuzeo strah da je duhovna poruka koju je želeo da saopšti izgubljena. Ginzberg je bio eksplicitno direktan s onima koji su pogrešno predstavljali stvaraoce bit generacije. Nazivao ih je instrumentima đavola, lažovima, ratnohušakačkim kurvama Vavilona, između ostalog.⁴¹ Džon Mejnard je u svom istorijskom rukopisu 1991. godine izjavio da su umetnici bit generacije uputili prekor potrošačkom društvu i da bi bilo pogrešno odbaciti njihov uticaj.⁴²

Potencijalno istraživanje

Osvrt na starija proučavanja o predstavnicima bit generacije ukazuje na značajnu količinu negativnosti. Mnogi književni kritičari 1950-ih, kao što je Podorec, nisu imali ništa osim negativnih stvari da kažu za njihove rukopise. Ti izvori su izgleda zahtevali privrženost tradicionalnim stilovima pisanja karakterističnim za književne klasike. S druge strane, Norman Majler je zauzimao veoma pozitivan stav o njihovim delima čak do te mere da je bio svedok odbrane kada je sprovedena istraga povodom opscenosti dela *Goli ručak* ranih 1960-ih. Na jednom mestu u naučnom radu spominje se bit pokret koji će ostati upamćen po piscima (i umetnicima) „Izgubljene generacije“ (*Lost Generation*) proteranim u Pariz 1920-ih i 1930-ih (mnogi su bili iz Sjedinjenih Država). Ernest Hemingvej, F. Skot Ficdžerald, Gertuda Stejn, Pablo Pikaso i Salvador Dali su samo neki od pisaca i umetnika u ovoj grupi. Izgubljena generacija je isto tako ispitivala granice i konvencije pisanja i umetnosti, a njeni pripadnici su smatrani boemima zbog svog životnog stila. Mnogi od njih su odjurili iz Sje-

⁴⁰ Petrus, „Rumblings of Discontent“, 1997.

⁴¹ Isto.

⁴² John Arthur Maynard, *Venice West: The Beat Generation in Southern California* (New Brunswick: Rutgers University Press, 1991), str. 5.

dinjenih Država zato što su osećali da Pariz ima daleko prihvatljiviju i kosmopolitsku atmosferu gde mogu da stvaraju bez cenzure. Umetnici bit generacije takođe su ispitivali granice kreativnosti, ali umesto da odu u drugu zemlju, oni su pronašli male enklave u Sjedinjenim Državama i živeli među istomišljenicima koji su odlučili da se ne povode za konformizmom mejnstrim društva. Ovo upućivanje na parisku „izgubljenu generaciju“ pisaca trebalo bi dalje istražiti da bi se uporedile sličnosti u političkom, kulturnom i društvenom nezadovoljstvu vremena, i ograničenjima kreativnosti koje su doživeli umetnici bit pokreta.

Istoričari Miler i Novak opisuju „Makartijevu“ taktiku koja je upotrebljena da se diskredituju umetnici bit pokreta. Takva taktika je kritikovala devijantan način života i nekonformizam umetnika bit pokreta, ali ih je takođe oštro kritikovala zbog sklonosti ka marksističkim uverenjima, uprkos tome što nisu bili politički pokret. U to vreme, establišment je bio izuzetno sumnjičav i Makartijev komitet je proganjao mnoge intelektualce, optužujući ih da su komunisti. Dž. Edgar Huver je napomenuo da su „bitnici“ jedna od tri pretnje po Sjedinjene Države. Na osnovu toga se može pretpostaviti da je, ukoliko je zaista bio dovoljno uveren da to spomene, onda zaista smatrao da je postojala potencijalna opasnost da establišment izgubi kontrolu nad mladim ljudima. Ostavimo teorije zavere po strani, bilo bi zaista zanimljivo utvrditi da li je Huver ikada nadzirao umetnike bit pokreta, i ako jeste, u kojoj meri. Već godinama je američka javnost imala prilike da sluša o načinima na koje državne agencije puste tačne ili pogrešne informacije da procure u medije, i kako se informacije koriste da bi se diskreditovali njihovi neprijatelji. Da li su mediji namerno razblažili poruku umetnika bit pokreta? Da li je propratni marketing o modnom trendu „bitnika“ bio planiran ili samo nusproizvod publiciteta koji su kapitalisti videli kao sjajnu priliku da zarade nekoliko dolara? Možda u tome nije bilo ničeg zlokobnog, ali kada je stereotip bitnika postao popularan umetnici bit pokreta su bili potisnuti u drugi plan.

Zaključak

Bit generacija je formirana 1940-ih, privukla pažnju mejnstrima i postala popularna 1957, i iščezla ranih 1960-ih. Njihovi buntovnički glasovi ispitali su sistem vrednosti i smisao američke kulture i način života koji je establišment propisao. Oni su obogatili pop kulturu upoznavajući je sa džez muzikom, koja je kasnije uticala na rokenrol muziku. Podstakli su interesovanje za istočni misticizam i budizam. Bili su instrument u oslobađanju pisaca od cenzure i probudili svest i poštovanje javnosti prema starosedeočima.

Mediji su razvodnili poruku umetnika bit generacije i preobrazili je u bitnički modni trend. Kritičari su trijumfovali nad ranim gašenjem bit pokreta, koje je inače bilo prava tragedija za istinske fanove bita. Godine 1962, Džejms F. Skot je napisao da je bit pokret u američkoj književnosti na pragu gašenja i da „nam preostaje samo da poželimo da se bit pokret balsamuje i sahrani po kratkom postupku.“⁴³ On je takođe rekao da su umetnici bit pokreta neuspešni kao književni umetnici. Ovo mišljenje je opovrgnuo *Tajms* „Listom najboljih 100 romana svih vremena“.⁴⁴ To je lista 100 najboljih knjiga na engleskom jeziku

⁴³ James F. Scott, "Beat Literature and the American Teen Cult" (*American Quarterly*, sv. 14, br. 2, deo 1, leto 1962), str. 130.

⁴⁴ *Time Entertainment*, "All-Time 100 Novels", 16. oktobar 2005.

otkako je *Tajms* počeo da se objavljuje 1923. Dela *Na putu*, *Goli ručak* i Kejsijev roman *Let iznad kukavičijeg gnezda* (*One Flew Over the Cuckoo's Nest*) našli su se na tom spisku u oktobru 2005. Ove knjige se i dan-danas prodaju u knjižarama. Ginzbergov *Urlik* prodan je u desetinama hiljada primeraka.

Umetnici bit pokreta imali su različite prikaze tokom njihovog perioda kada je američka kultura bila uglavnom konzervativna. Sjedinjene Države su se postavile kao supersila nakon što su se Drugi svetski rat i period Velike depresije davno završili. Ajzenhauer je bio predsednik, a Džozef Makarti je bio u lovu na komuniste. Možda je za Amerikance jednostavno bilo lakše da se prilagode, da se ne bi našli pod nadzorom i prepušteni sebi, jer je establišment ionako znao šta je najbolje. Osim toga, Amerikancima je dat primer šta država može da uradi onima koje smatra neloyalnima i opasnim kada su Džulijus i Etel Rozenberg bili osuđeni za izdaju i pogubljeni.

Na kraju, bit pokret je trijumfovao kada je sledeća generacija čitalaca i kritičara počela da ceni njihove rukopise i poruku. Pokret je pripremio teren za promenu koji je prerastao u hipi pokret i novu levicu 1960-ih. Ove grupe su dale podstrek aktuelnoj borbi za građanska prava crnaca, obnovile pokret žena, protestovale protiv rata u Vijetnamu i trke u naoružanju, i doprinele ekološkoj svesti. Njihova dela su inspirisala nove umetnike i muzičare. Prema mišljenju En Čarters, umetnici bit pokreta inspirisali su generacije pisaca, a fenomen bit generacije utkao se u kulturni život Sjedinjenih Država.⁴⁵

Nakon bit pokreta, Ginzberg i Barouz su uspešno prešli u 1960-te. Ginzberg je postao veoma aktivan u Pokretu za mir. On i Barouz su bili prihvaćeni od strane savremenih umetnika i muzičara sve do njihove smrti 1997. Keruak je preminuo prerano, 1969. godine, sa 47 godina usled ciroze jetre. Američka kultura 1950-ih je cenila ekonomske vrednosti i materijalizam. Ljudi nisu bili spremni da zamene svoj rutinski i stabilan način života i da žive poput Keruakovog lika, Dina Morijartija, u delu *Na putu*. Međutim, seme nekonformizma koje su posejali rani hipsteri inspirisalo je sledeću nemirnu i razočaranu (bit) generaciju da protestuje protiv netolerancije establišmenta, nepravde i rata.

BIBLIOGRAFIJA:

- Burdick, Eugene. "The Politics of the Beat Generation", *The Western Political Quarterly*, sv. 12, br. 2 (jun 1959).
- Burroughs, William S. *The Naked Lunch: Restored Text*, uredio James Grauerholz i Barry Miles, Njujork: Grove Press, 2001.
- Charters, Ann. *Beat Down to Your Soul: What Was the Beat Generation?* Njujork: Penguin Books, 2001.
- Halberstam, David. *The Fifties*, Njujork: Villard Books, 1993.
- Hofstadter, Richard. *Anti-Intellectualism in American Life*, Njujork: Alfred A. Knopf, 1963.
- Jezer, Marty. *The Dark Ages: Life in the United States 1945–1960*, Boston: South End Press, 1982.
- Mailer, Norman. "The White Negro: Superficial Reflections on the Hipster", *Dissent*, 1957.
- Matusow, Allen J. *The Unraveling of America: A History of Liberalism in 1960s*, New York: Harper & Row Publishers, 1984.
- Maynard, John Arthur. *Venice West: The Beat Generation in Southern California*, New Brunswick: Rutgers University Press, 1991.

⁴⁵ Charters, *Beat Down to Your Soul*, str. XXXVI, XXXVII.

- Miller, Douglas T. I Marion Nowak. *The Fifties: The Way We Really Were*, Garden City: Doubleday & Company, Inc, 1977.
- Petrus, Stephen. "Rumblings of Discontent: American Popular Culture and Its Response to the Beat Generation, 1957–1960", *Studies in Popular Culture*, 1997. <http://pcasacas.org/SiPC/20.1/petrus.htm> (pristupljeno 22. 10. 2011).
- Prothero, Stephen. "On the Holy Road: The Beat Movement as Spiritual Protest", *The Harvard Theological Review*, sv. 84, br. 2 (april 1991).
- Scott, James F. "Beat Literature and The American Teen Cult", *American Quarterly*, sv. 14, br. 2, deo 1 (leto 1962).
- Time Entertainment*. "All-Time 100 Novels", 16. oktobar 2005. <http://entertainment.time.com/2005/10/16/all-time-novels>. (pristupljeno 23. novembar 2011).
- Viorst, Milton. *Fire In the Streets: America in the 1960s*, New York: Simon & Schuster, 1979.
- Watson, Steven. *The Birth of the Beat Generation: Visionaries, Rebels, and Hispters, 1944–1960*, Njujork: Pantheon Books, 1995.

(S engleskog prevela **Milana Đurašinov**)